

Капітан «Титаніка» – Артуро путін Франківці запрошують Бертольда Брехта до розмови про війну в Україні

9 СІЧНЯ, 2023

Початок року налаштовує, зокрема, і на філософські роздуми. На тему, приміром, того, що цивілізація, прямуючи шляхом, запрограмованим для неї Всевишнім, протягом усього свого існування перебувала у заручниках божевільних диктаторів. Минуле століття було особливо показовим у цьому сенсі: Енверпаша, Гітлер, Сталін, Пол Пот, Кім Ін Сен, Саддам Хусейн, Мао Дзедун, що сукупно загубили сотні мільйонів людських життів ... Події, які сколихнули світ 24 лютого минулого року, на превеликий жаль, вкотре довели, що на зміну цієї ганебної тенденції поки що розраховувати не доводиться... Миттєві рефлексії українського театру на повномасштабне вторгнення російської федерації зосередженні на двох предметах дослідження: причини і наслідки трагедії. Нова вистава Національного театру імені Івана Франка «Кар'єра Артуро Уї, яку можна було спинити» за п'єсою Бертольда Брехта – про причини цієї катастрофи, для подолання наслідків якої знадобиться чимало часу і зусиль.

Режисер Дмитро Богомазов переконаний, що всі диктатори сходять на свої криваві Олімпи з мовчазної згоди інших людей, які потім стають жертвами виплеканого ними ж гнобителя. Саме тому події його вистави розгортаються на палубі корабля, який на всіх парах мчить до своєї неминучої загибелі. Всі вони – і сумлінні мирні городяни, і божевільний диктатор, і ті, хто вважали його своїм другом, – в одному човні. Всі так чи інакше опинилися власниками квитка на «Титанік», більшість – через власну байдужість, наївність чи недалекість, а один плюгавенький чоловічок – через шалену одержимість стати повелителем світу. (Ці більш ніж очевидні алюзії до нинішньої трагедії – стовпи, на яких тримається ідея вистави, а відомий вислів про руський корабель, виведений на екран, стане логічним і водночас оптимістичним фіналом дійства).

Плюгавенький чоловічок у виставі – ватажок гангстерів Артуро Уї. Цей Містер Тотальне Зло у трактуванні Віталія Ажнова здолав неабиякий шлях, аби стати тим, ким він став. Він навчився ставити

перед собою амбітні цілі і досягати їх, нехтуючи тим фактом, що за всіма законами логіки цього не мало би статися (солідний костюм пасує куди більше фактурному панові Далфіту, на миршавому Артуро він висить, мов на вішакові, але, зрештою, хто опинився на коні?). Не боявся видатися смішним, опановуючи манери, що прислужаться йому в майбутньому (урок від Артиста – лише на перший погляд кумедний, насправді, якщо не забувати про наслідки набутих умінь, – зловісний і моторошний). Ретельно вичавлював із себе мінімальні рештки людяності, холоднокрівно розправляючись із конкурентами, опонентами, навіть вірними друзями, які були поруч багато років. І, зрештою, перетворився... на пітона, для якого кожен, хто навпроти – жертва, її можна для початку загіпнотизувати, або ж, якщо гіпноз не діятиме належним чином, просто знищити... Сил і натхнення у нього вистачить на дуже багато жертв, а тих, хто міг би протистояти цьому хижакові, вже не залишилося.

Художник Петро Богомазов створив на сцені атмосферу неминучої трагедії: нахилена палуба, трюми, вочевидь, вже наповнені водою, корабель тоне і до остаточного краху залишаються лічені хвилини... Але це станеться навіть швидше, ніж могло статися, адже кочегарка судна, де сплячуть негодних, не згасає ні на мить. Зрештою, глядачі стануть свідками цього фіналу, втішено видихнувши після того, як за бортом «Титаніка» зникне і сам Артуро Уї. (У цій виставі одним із джерелом натхнення для режисера знову стала естетика морської стихії).

Під час перегляду «Кар'єри Артуро Уї...» не полишало бажання ще раз уважно перечитати вірші Оповідника (Михайло Кукунок), які звучали насправду пророче а у фіналі остаточно утвердили в тому, що переможну крапку цієї трагедії ми поставимо обов'язково. Ось тільки чи стане ця трагедія приводом до роботи над помилками? Не лише для сильних світу цього, але й для звичайних людей, які воліють просто вирощувати та продавати умовну капусту і не помічають нову загрозу для всіх і кожного...

Нинішня прем'єра – не перше звернення фанківців до п'єси-хроніки Бертольда Брехта. Майже сорок років тому – і тоді поява цієї історії на театральній сцені вимагала від режисера неабиякої сміливості – «Кар'єру Артуро Уї» з Богданом Ступкою у головній ролі поставив Валентин Козьменко-Делінде. Через цензуру до постійного репертуару вистава повернулася лише у 1999 році, разом зі Ступкою на сцену тоді виходили Лесь Задніпровський, Василь Мазур, Ірина Дорошенко, Людмила Смородина та інші. Сьогодні феномен Артуро путіна поряд з Віталієм Ажновим досліджують Олег Стальчук, Остап Ступка, Андрій Самінін, Олександр Форманчук, Олександр Ярема... А результатом цього дослідження став очевидний наголос на другій частині назви вистави: «...яку МОЖНА БУЛО спинити».

Фото надане театром